

մերձակէտ՝ է մեզի, լուսնին տրամա-
գիծը կամ սկաւառակը պզտիկ կ'ե-
րենայ, արեւունը մեծ. անոր համար՝
թէ որ ան միջոցին արեւուն կեդրոնա-
կան խաւարումը հանդիպի, արեւուն
մէջտեղը կը խաւարի, ու բոլորտիքը
լուսաւոր կը մնայ մանեակի պէս, և
ան խաւարումը մանեակէ կ'ըսուի :
Թէ որ, ասոր ներհակ, արեւուն կեդ-
րոնական խաւարմանն ատենը ինքը
հեռակէտ ու լուսինը երկրիս մերձա-
կէտ ըլլայ նէ, արեւը բոլորովին կը
խաւարի, ինչպէս եղաւ 1842^ն յու-
լիսի 8^ն՝ ու մէյմըն ալ պիտի ըլլայ
1886^ն, օգոստոս ամսուն մէջ : Եւ
ատեններս հանդիպելու մանեկաձե-
խաւարումը կ'իյնայ 1847^ն, հոկտեմ-
բերի 9^ն :

ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

() Կառաւէտայ :

Թէ որ ամէն օր աչքերնուս առջևը
եղած կենդանիներուն ամէն յատկու-
թիւնները չենք գիտեր, զարմանք չէ
որ հեռաւոր երկիրներ միայն գըտ-
նողներուն ալ շատ յատկութիւն-
ները անծանօթ ըլլան մեզի : Եւ տե-
սակ կենդանիներուն կարգը կը սե-
պուի նաև անիկայ որ հոս կը ստորա-
գրենք ու պատկերն ալ կը դնենք :
Ինչուան մեր ատենները աս կենդա-
նայս վրայ չին բնապատումները ծու-
լութեան, դանդաղութեան ու խեղ-
ճութեան յատկութիւններ միայն տե-
սեր էին . անոր համար հասարակ ա-
նունը դրեր էին () Կառաւէտայ, ուսումնականն ալ () Կառաւէտայ կամ () Կառաւէտայ :

1 Հեռաւէտ կ'ըսուի շրջանին ան կէտը՝
որուն վրայ լուսինն որ հասնի, երկրէս խիստ հե-
ռու եղած ատենն է . իսկ Կառաւէտայ երկրիս խիստ
մօտ եղած կէտն է :

2 Տես հատոր Ա, երես 7 :

3 Պ. Paresseux.

Կառաւէտայ : Իայց Կառաւէտայ և ուրիշ
նոր բնապատումները աւելի ճիշդ դի-
տողութեամբ տեսան որ ան յատկու-
թիւնները աս կենդանայս վրայ ան
աստիճանի սաստիկ չեն որ ինչուան
անունն ալ անկէ առնուի, ինչպէս
հետագայ ստորագրութենէն ալ կ'ի-
մացուի :

() Կառաւէտայ ըսուած կենդանայս
առաջին և գլխաւոր յատկութիւնն
աս է որ գրեթէ բոլոր կեանքը ծառե-
րու վրայ կ'անցնէ . վասն զի ծառի
վրայ կը ծնի, կ'ապրի, կը խաղայ, կը
շարժի, կը քնանայ ու կը մեռնի : Կառ-
աւէտայն ալ այնպէս է որ իրեն կե-
նացը և վախճանին խիստ յարմար է :
Որոս թաթ ունի, առջևի երկուքը
ետեւիններուն կրկին երկայնութիւնը :
Թաթերուն ծայրերն ալ իրեք իրեք
ըղունկ կամ ճանկ ունի որ խիստ զօ-
րաւոր են, և անոնցմով ծառերէն վեր
կ'ելլէ, ճիւղերէն կը կախուի, ու ճիւղ-
է ճիւղ անցնելով ճամբորդութիւն-
ներ կ'ընէ թաւ անտառներու մէջ :
Կերակուրը ծառի տերեւ է . ուստի
երբոր մէկ ծառի մը տերեւները ու-
տելով կը հատցնէ ու հարկ կ'ըլլայ
որ ուրիշ ծառի մը վրայ ելլելու հա-
մար վար իջնայ, ծառին ճիւղերէն
վար կը ձգէ ինքզինքը, ու ետքը գետ-
նին երեսէն գրեթէ չդժիկի պէս քա-
լելով քովի ծառը կ'ելլէ : Կ'անաւու-
տեն՝ չորս թաթերով ալ ծառին
ճիւղը ճանկած՝ շիտակ կը պառկի վը-
րան : Եւ դիրքով կեցած ատենը կրնայ
նաև առջևի թաթերուն մէկը գործ-
ածել, քիչ անով տերեւ փրցնել ու
բերնին տանելով ուտել . ինչպէս նաև
բռնուած ատենը թէ որ տերեւ տաս
իրեն, մէկ թաթովը կ'առնէ, ու
կուրծքին կը թնցուցած կ'ուտէ : Թէ

1 Լատիներէն յունական բարդութեամբ՝ Bra-
dypus. Պ. Bradype, կամ Tardigrade.

2 Եւրոպացի բնապատումները թէպէտ իրենց
կարծիքը փոխեցին աս կենդանայս վրայ, բայց ա-
նունը սովորական դարձած ըլլալով մէջերին՝
չկրցան փոխել : Իսկ մենք Կառաւէտայ կամ Կառ-
աւէտայ գնելով անունը՝ ոչ հնցած սովորութեան մը
դէմ կ'ընենք, և ոչ կենդանայս պատմութեանը :

որ վրան թշնամի մը գայ, կռնրկի վրայ կը պառկի ու ճանկերովը դէմ կը դնէ: Չազը քանի որ պզտիկ է՝ իր կռնակը առած կը քայլընէ: Ինդհանրապէս վրայի գոյնը մութ մոխրագոյն է, և դունչը քիչ մը դեղինի կը զարնէ. տեսակ մըն ալ կայ որ վզին վրայ սև լայն գիծ մը ունի, անոր համար Դանէկաւոր կ'ըսուի:

Իսկ կենդանին միայն հարաւային Բմերիկայի խոր և ահագին ընդարձակութեան տառներուն մէջ կը գտնուի՝ արեւադարձներուն տակը. և գլխաւոր երկու տեսակ է, որոնց մէկուն ճանկերը երկերկուք են: Տեղացիք աս կենդանւոյս անունը Բ կ'ըսեն, որ իրեն ճուալու ձայնէն առնուած է, վասն զի երբեմն երբեմն ալ կը կանչէ. ուստի Բարոպացիք աս անունն ալ կուտան, մանաւանդ հասարակ տեսակին, որ աս պատկերիս մէջինն է:

Շատ զարմանալի է աս կենդանւոյս ջղերուն զօրութիւնը. և անով ու զօրաւոր ճանկերովը դիւրաւ կ'ազատի իր թշնամիներէն. մանաւանդ թէ իր գոյնն ալ գրեթէ ծառի ճիւղերուն կեղևին գոյնն ըլլալով՝ թշնամիները դժուար ալ կրնան զինքը տեսնել: Ինչէ ալ զարմանալի է աս կենդանւոյս դժուարաւ մեռնիլը. վասն զի սիրտն ու փորոտիքը դուրս հանելէ դէտքն ալ ինչուան կէս ժամի չափ ոտուրներն ու թաթերը կը շարժէ. և մէկը դիտեր է որ սիրտը մարմնէն բուրովին զատուելէն ետեւ ալ ինչուան քսանը հինգ վայրկեան նետեր է. ուրիշ մըն ալ իր ծառային հետ մէկ տեղ մէկ ժամէն աւելի աշխատեր է՝ ինչուան որ մատնաչափ հաստ չուանով մը ասոնցմէ մէկը կըցեր է խղճդէ:

Իտենով բնապատումները հաւտալով ճամբորդներու խօսքերուն, կ'ըսէին թէ աս ալ կենդանին մէկ ժամուան մէջ հազիւ վեց ոտնաչափ տեղ կը քալէ. ուստի Պիլֆոն ալ պակասութիւն չէ մնացած որ աս կենդանւոյս վրայ չդնէ, քիչ անկատարութի,

խեղճութի, և ամէն տեսակ թշուառութիւն. անանկ որ բնութեան երեսէն ընկած հրէշ կամ ցուցանք մըն է կ'ըսէ՝ քան թէ կենդանի: Բայց մեր հոս դրած ստորագրութիւն յայտնի երեցաւ թէ ծառակեացն ալ իր վիճակին ամենայարմար յատկութիւններ ունի, և ուրիշ կենդանիներուն հաւասար բախտաւոր է. իսկ իրեն կարգէ դուրս կազմուածքն ու բնաւորութիւնը աւելի ալ պատճառ կուտան մեզի որ զարմանանք Բստուծոյ ամենակարողութեանը վրայ ու զինքը փառաւորենք:

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Այստեղիւն հարստութիւն որ բերքի վրայ:

ԴԱՍՏ. — Ինչո՞ւ անգամ խօսքերնիս հոն մնաց թէ ինչ ճար ընելու է որ ինչ և իցէ բան աժան ծախուի, որպէս զի անով հասարակաց հարբստութիւնը աւելնայ. ուստի տեսնենք թէ բերքերուն ծախքը ինչ կերպով կրնայ պակսիլ:

ԱՆ. — Բայց ես կը խնդրեմ որ առաջ ան հասկըցընէք ինծի թէ բուն հարստութեան նիւթերը որ բաներն են, և թէ բերքերուն ծախքը որն է:

ԴԱՍՏ. — Շատ աղէկ. ուրեմն ըսէ տեսնեմ. Բստուած Բքամը դրախտէն դուրս հանած ժամանակը ինչ բան ապսպրեց անոր:

ԱՆ. — “Բրտամբք երեսաց քոց կերիցես զհաց քո,” ըսաւ:

ԴԱՍՏ. — Իսկ կ'ուզէ թէ դուն քու աշխատանքովդ վաստակ պիտի ընես ու անով հարբստանաս. կարօտութիւնդ քեզի խթան մը պիտի ըլլայ որ խելք բանեցընես, ու բոլոր ուժովդ աշխատիս քու բնական կատարելութիւններդ սրելու, որով իմացութի